

Z8/19. zasedání Zastupitelstva města Brna
konané dne 8.9.2020

90. Návrh na zapojení statutárního města Brna do projektu v rámci výzvy 2A „Tromso“ z Norských fondů - Monitoring a opatření ke zlepšení kvality ovzduší na území města Brna

Anotace

Statutární město Brno bylo osloveno s nabídkou účasti v projektu „Monitoring a opatření ke zlepšení kvality ovzduší na území města Brna“ v rámci výzvy Státního fondu životního prostředí 2A Tromso, financovaného z Norských fondů. Žadatelem projektu je Masarykova univerzita.

Návrh usnesení

Zastupitelstvo města Brna

- 1. schvaluje**
 - záměr zapojení statutárního města Brna do projektu „*Monitoring a opatření ke zlepšení kvality ovzduší na území města Brna*“ v rámci výzvy Státního fondu životního prostředí 2A Tromso, financovaného z Norských fondů, a
 - text Vyjádření zájmu na přípravě společného projektu v rámci výzvy 2A „Tromso“ z Norských fondů, který tvoří přílohu č... těchto usnesení.
- 2. ukládá**
 - Radě města Brna v případě schválení projektu učinění nezbytných kroků k zajištění spolupráce na věcné náplni projektu, tvorbě a uplatnění výstupů projektu a poskytování adekvátní součinnosti v rámci projektu.
 - T: po dobu trvání projektu

Stanoviska

Materiál byl projednán na R8/100. schůzi Rady města Brna konané dne 26. 8. 2020 a doporučen ke schválení Zastupitelstvem města Brna.

Podpis zpracovatele pro archivaci

Zpracovatel

Elektronicky podepsáno

Mgr. František Kubeš

vedoucí odboru - Odbor strategického rozvoje a spolupráce

1.9.2020 v 08:44

Garance správnosti, zákonnosti materiálu

Spolupodepisovatel

Elektronicky podepsáno

Mgr. Jiří Kučera

vedoucí úseku - Úsek 2. náměstka primátorky

31.8.2020 v 11:49

Důvodová zpráva

Statutární město Brno bylo osloveno s nabídkou účasti v projektu „Monitoring a opatření ke zlepšení kvality ovzduší na území města Brna“ v rámci výzvy Státního fondu životního prostředí 2A Tromso, financovaného z Norských fondů. Žadatelem projektu je Masarykova univerzita.

Hlavním záměrem projektu je zajištění kontinuálního měření imisí na 22 místech v rámci katastrálního území Brna s cílem identifikovat převládající zdroj a typ znečištění a pomocí vhodných analýz detekovat zdroje znečištění. V rámci projektu se tak rozšíří síť současných 10 hydrometeorologických stanic o 12 míst, kde bude měření probíhat. Stanice budou rozmístěny tak, aby pokrývaly rovnoměrně celé Brno a ve výsledcích pak bylo možné odlišit vliv zeleně, dopravy, průmyslových areálů apod. Měření bude probíhat po jeden celý rok a měřeny budou zejména látky, jež mají stanovené imisní limity dle Zákona č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší a vyhlášky č. 330/2012 Sb., o způsobu posuzování a vyhodnocení úrovně znečištění, rozsahu informování veřejnosti o úrovni znečištění a při smogových situacích.

Předpokládaná délka doby realizace projektu je od 1. 1. 2021 do 30. 4. 2024. Rozpočet projektu určený na financování aktivit statutárního města Brna je ze 100 % pokryt z Norských fondů – Výzvy 2A Tromso. Celkový hrubý rozpočet projektu na celou délku trvání projektu je 14. mil Kč.

Závazek zapojení se do realizace projektu a spolupráce s Masarykovou univerzitou bude předmětem samostatného materiálu připraveného dle Metodiky implementace projektů (spolu)financovatelných z evropských fondů v případě, že projekt bude podpořen.

Nositelem projektu na MMB bude v souladu s Metodikou implementace projektů (spolu)financovatelných z evropských fondů **Odbor strategického rozvoje a spolupráce ve spolupráci s Odborem životního prostředí.**

PROJEKTOVÝ ZÁMĚR – část A.	
A.1. PŘEDKLADATEL	
1. Plný název předkladatele projektu:	Statutární město Brno, Dominikánské náměstí 1, 602 00 Brno
2. Právní statut:	statutární město (dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích)
A.2. KONTAKTNÍ OSOBA A PARTNEŘI PROJEKTU	
1. Nositel projektu:	Odbor strategického rozvoje a spolupráce
2. Jméno kontaktní osoby (nositele):	Mgr. Jan Zvara, Ph.D.
3. Adresa, telefon, mobil, e-mail, webová stránka kontaktní osoby:	tel. 542 172 304 e-mail: zvara.jan@brno.cz
4. Přehled partnerů participujících na projektu:	- Masarykova univerzita
5. Adresa, telefon, mobil, e-mail, webová stránka partnerů na projektu:	
6. Způsob spolupráce partnerů na projektu:	Masarykova univerzita (MUNI) je žadatelem projektu, Magistrát města Brna (MMB) je partnerem projektu. Ze strany MUNI je zajišťována veškerá administrativní a projektová podpora, koordinační činnost a věcné plnění cílů projektu, zejména návrh akčního plánu. MMB má především implementační funkci. Je příjemcem získaných dat, analýz a studií (Oddělení dat, analýz a evaluací), které dále zpracovává a které slouží jako podklad pro vypracování plánu (akčního plánu) s návrhy relevantních opatření pro omezení zjištěného typu znečištění ovzduší či zmírnění následků jeho působení (Oddělení ochrany a tvorby životního prostředí) a jeho následné implementace.
A.3. VŠEOBECNÉ INFORMACE O PROJEKTU	
1. Název projektu:	Monitoring a opatření ke zlepšení kvality ovzduší na území města Brna
2. Umístění projektu:	Projekt je realizován na území města Brna (okres Brno-město)
3. Cíle projektu, jeho účel:	Hlavním cílem projektu je podrobné zmapování imisní zátěže látek, které jsou obsaženy v příloze č. 1 k zákonu č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší a ve vyhlášce MŽP č. 330/2012 (oxid siřičitý, oxidy dusíku, oxid uhelnatý, prachové částice frakce PM10 a PM2,5, olovo, arsen, kadmium, nikl, benzo(a)pyren, troposférický ozon včetně měření základních klimatických podmínek – teplota, rychlost větru, vlhkost apod.). Zmapování proběhne za účelem zjištění převládajícího typu znečištění (včetně koncentrací znečišťujících látek a identifikace zdroje tohoto znečištění). Následně bude zpracován plán s návrhy relevantních opatření pro omezení zjištěného typu znečištění ovzduší či zmírnění následků jeho působení (tzv. akčního plánu).
4. Výchozí stav:	

Na území statutárního města se nachází celkem 10 automatických stanic měření kvality ovzduší. Pět měřících stanic provozuje statutární město Brno, čtyři stanice provozuje Český hydrometeorologický ústav a jednu stanici provozuje Státní zdravotní ústav. Tyto stanice jsou vybaveny měřícími přístroji, které měří kvalitu ovzduší referenčními metodami, nebo metodami, které mají s referenčními metodami provedeny testy ekvivalence. Data ze všech měřících stanic jsou předávána do celostátního informačního systému kvality ovzduší ISKO. Na území města Brna jsou zastoupeny stanice dopravní, stanice pozad'ové městské i stanice pozad'ové předměstské. Pokrytí města Brna stacionárními stanicemi lze považovat za v rámci ČR standardní. Avšak z hlediska naplnění účelu projektu s cílem přesné identifikace zdrojů a určení míry vlivu mobilních (dopravy) a stacionárních emitentů je nedostačující. Mobilní monitoring kvality ovzduší, zaměřený na identifikaci možných zdrojů znečištění (stavební činnost, spalování suchých rostlinných materiálů, doprava v určitých částech města) je prováděn spíše sporadicky - v rámci krátkodobých měřících akcí. Standardně navíc není plošně prováděno měření benzo(a)pyrenu a dalších znečišťujících látek, které jsou obsaženy především v příloze č. 1 k zákonu č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, pro které jsou stanoveny limity pro ochranu zdraví.

Město Brno má od roku 2017 zpracován Akční plán zlepšování kvality ovzduší, jehož plnění je každoročně vyhodnocováno a na základě nových poznatků jsou opatření ke zlepšení kvality ovzduší buď upravována, nebo jsou doplňována nová opatření. Poslední aktualizace Akčního plánu proběhla v roce 2020 (Rada města Brna schválila aktualizaci Akčního plánu 1. 7. 2020). Akční plán obsahuje celkem 19 obecných opatření ke zlepšení kvality ovzduší, která jsou realizovatelná z pozice města, městských částí nebo městských společností. Na základě výstupů z měření, provedených v rámci tohoto projektu, bude akční plán aktualizován (splatností od roku 2024) a konkretizován na základě nových měření zahrnující i další látky, než které jsou běžně měřeny. V akčním plánu budou zapracována především další konkrétní opatření ke zlepšení kvality ovzduší.

5. Předpokládané výsledky projektu:

Hlavním výsledkem projektu je zpracování nového aktualizovaného a konkretizovaného plánu (s platností od roku 2024) s návrhy relevantních opatření pro omezení zjištěného typu znečištění ovzduší či zmírnění následků jeho působení (tzv. akčního plánu) včetně provedení procesu SEA pro území města Brna.

Cenným výsledkem projektu bude také získání datové sady naměřených imisních koncentrací znečišťujících látek na 12 různých lokalitách na území města Brna v průběhu 1 roku se zohledněním ročních období, včetně laboratorní analýzy naměřených vzorků, vyhodnocení získaných dat a závěrečné zprávy hodnotící převládající typ znečištění, koncentrace znečišťujících látek a identifikace míry významu jednotlivých zdrojů znečištění, rozptylové studie pro území města Brna.

6. Předpokládané dopady projektu:

Přínosem projektu je především určení kvality ovzduší na území města Brna v místech a oblastech, kde nejsou známy detailní informace o složkách či míře, zejména jejich negativního, působení. Prostřednictvím dočasného (1 rok) mobilního monitoringu bude zjištěn převládající typ znečištění, včetně příslušných koncentrací a určení zdroje tohoto znečištění včetně vyhodnocování získaných dat (laboratorní rozbor). Výstupem bude seznam odsouhlasených opatření (tzv. akční plán), jejichž prostřednictvím lze proti negativním účinkům, zjištěným v rámci monitoringu, bojovat. Vypracování akčního plánu a jeho implementace by v konečném důsledku měla vést ke zlepšení kvality ovzduší na území města Brna s kladnými dopady na zdraví a kvalitu života jejich obyvatel.

7. Cílové skupiny:

obyvatelstvo města Brna, samospráva, úřad města, univerzitní sektor

PROJEKTOVÝ ZÁMĚR – část B.

B. 1. POPIS PROJEKTU

1. Jednotlivé aktivity projektu:

A) Měření akreditovanými mobilními stanicemi

a. 4 směry

- i. Doprava a komunikace (silnice / železnice) (MU)
- ii. Spalování rostlinných tuhých paliv (OŽP)
- iii. Velké emisní zdroje (spalovna, CTP Modřice, Černovické terasy, Holandská, Spielberg office park)
- iv. Staveniště / rozvojové lokality (Vlněna / Zbrojovka)

b. Bude prováděno s ohledem na identifikaci co nejrozmanitějšího portfolia typově odlišných lokality zohledňujících typ využití daného území pro dopravní, průmyslové, rezidentní, komerční, zemědělské či rekreační účely. Budou rozlišeny různé lokality různých typů komunikací na úrovni místní, silnice III. / II. i I. Třídy, dálnice, dále pak železniční regionální i koridorové tratě, a to při rozlišení rekreační, zemědělské venkovské, městské či metropolitní zástavby (centrum metropole Brno). Dalšími stacionárními lokalitami budou specifická místa předpokládaných zdrojů či místa s prokázanými vyššími koncentracemi a k nim stanovené verifikační lokality obdobného typu (např. zahrádkářské kolonie, místa realizace developerských projektů, průmyslové a komerční zóny či lokalita Brněnské spalovny).

B) Měření malými senzory kvality ovzduší

a. Testování malých senzorů kvality ovzduší (cca 10 typů)

b. Tvorba kalibračního modelu pro vybrané malé senzory kvality ovzduší na základě komparace s měřením na akreditovaném zařízení

c. Doplnkové měření mobilního typu:

i. Mobilní měření BKOM/DPMB

Toto měření bude zajištěno prostřednictvím mobilních zařízení nainstalovaných na auta s kamerovou výbavou pro kontrolu parkovacích modrých zón ve městě Brně. Tento způsob měření umožní velmi podrobnou identifikaci geografického rozložení imisní zátěže PM10 a PM2,5.

ii. Mobilní měření obyvatel Brna

Tento způsob měření bude probíhat formou šetření na vybraném vzorku obyvatel Brna, který bude vybrán tak, aby korespondoval s co nejrozmanitějším portfoliem dopravního chování v rámci Brněnské metropolitní oblasti. Bude tedy preferován takový vzorek obyvatel, který využívá různé druhy a kombinace dopravních prostředků a dopravních módů k cestě do práce, školy či za službami a měřena expozice obyvatel Brna v rámci intermodality dopravního chování. Toto měření umožní rozlišit expozici při průjezdu stejnými lokalitami, ale při využití jiných dopravních módů, tedy např. odlišná expozice při průjezdu autem, tramvají či na kole nebo při průchodu pěšky apod.

C) Analýza a vyhodnocení dat z realizovaných měření

D) Testování vybraných výzkumných hypotéz

Budou zaměřeny na vliv typu dopravy (silniční / železniční) a intenzity dopravy na výskyt vybraných škodlivin se zaměřením PM10 a PM2,5, a dále na komparaci expozice škodlivin ve vnějším a vnitřním prostředí realizované šetřením mobility osob (na dojížděce do školy či zaměstnání) dle způsobu dopravy (chodec, cyklodoprava, MHD, IAD) a trasování.

E) Tvorba rozptylových studií

F) Tvorba a návrh akčního plánu pro město Brno

G) Posouzení SEA pro navrhovaný akční plán

2. Časová náročnost projektu:

Doba realizace projektu: 1. 1. 2021 – 30. 4. 2024

3. Indikátory:

- 1) Počet oblastí, ve kterých byl proveden monitoring kvality ovzduší, a byly identifikovány hlavní zdroje znečišťujících látek
- 2) Počet nově vytvořených akčních plánů na zlepšení kvality ovzduší
- 3) Počet nových opatření identifikovaných v akčních plánech na zlepšení kvality ovzduší

4. Hrubý rozpočet na celou dobu trvání projektu:

14 mil. Kč bez DPH

B. 2. STRATEGICKÝ A LEGISLATIVNÍ PRŮMĚT**1. Soulad se Strategií Brno 2050:**

Předkládaný projektový záměr je v souladu se strategií #brno2050 v hodnotě “Zdravé životní prostředí” v rámci primárního cíle “Snížit vliv faktorů s negativním dopadem na zdraví člověka a prostředí” a opatření A2 Zlepšit kvalitu ovzduší.

2. Soulad s odvětvovými koncepčními dokumenty MMB:

- Projekt je v souladu s Generelem ovzduší – Programem zlepšení kvality ovzduší.
- Projekt je v souladu s Akčním plánem pro udržitelnou energii a klima (SECAP)
- Projekt je v souladu s Rozptylovou studií Brno 2016
- Projekt je v souladu s připravovaným Plánem udržitelné městské mobility města Brna.

3. Soulad s územním plánem města Brna: Není třeba zkoumat.**4. Legislativní audit:** Aktivity plánované v rámci tohoto projektu jsou v souladu s platnou legislativou ČR i EU.

PROJEKTOVÝ ZÁMĚR – část C.

C. 1. FINANCOVÁNÍ

1. Rozpočet na celou dobu trvání projektu:

fáze v Kč	Výdaje na projekt		Příjmy z projektu
	investiční	provozní	
přípravná realizační provozní		2 503 726	
Celkem		2 503 726	

Celkový rozpočet projektu je plánován na 14 273 074 Kč,
z toho přímo pro město bude alokováno 2 503 726 Kč.

2. Možnosti financování

v Kč	Částka	%	Upřesnění
Vlastní zdroje	0		
Rozpočet města	0		
Ostatní veřejné zdroje	100	%	Norské fondy
EU	0		
Privátní zdroje	0		
jiné	0		
Celkem			

C. 2. OSTATNÍ INFORMACE

1. Majetkové poměry:

Pro projekt není relevantní.

2. Synergie:

Projekt rozšiřuje detailnost měření ovzduší, které v Brně již probíhá desítky let. Závěry projektu budou prospěšné pro plánování dalších opatření vedoucích k ochraně ovzduší.

3. Zajištění udržitelnosti projektu:

V podmínkách výzvy není stanovena povinná doba udržitelnosti.

Věcná udržitelnost projektu je zajištěna dlouhodobým záměrem města Brna zlepšovat kvalitu života a environmentální charakteristiky města, přičemž po skončení projektu k tomuto záměru bude mít k dispozici díky realizaci projektu přesnější mechanismus tvorby rozptylových studií založený na dvojnásobném počtu měřících míst oproti stávajícímu stavu, a dále bude mít k dispozici nejvhodnější možné malé senzory kvality ovzduší včetně kalibračního modelu s akreditovanými měřícími stanicemi, čímž se významně zlepší možnosti realizace lokálního měření v budoucnu.

Statutární město Brno primátorka

JUDr. Markéta Vaňková

Brno 9. září 2020

Č. J.: MMB/0342273/2020

POČET PŘÍLOH: 00

Vyjádření zájmu na přípravě společného projektu v rámci výzvy 2A „Tromso“ z Norských fondů

Město Brno vyjadřuje zájem o spolupráci s Masarykovou univerzitou na podávaném projektu „*Monitoring a opatření ke zlepšení kvality ovzduší na území města Brna*“ v rámci výzvy Státního fondu životního prostředí 2A Tromso, financovaného z Norských fondů. Žadatelem projektu je Masarykova univerzita.

Hlavním záměrem projektu je zajištění kontinuálního měření imisí na 22 místech v rámci katastrálního území Brna s cílem identifikovat převládající zdroj a typ znečištění a pomocí vhodných analýz detekovat zdroje znečištění. V rámci projektu se tak rozšíří síť současných 10 hydrometeorologických stanic o 12 míst, kde bude měření probíhat. Stanice budou rozmístěny tak, aby pokrývaly rovnoměrně celé Brno a ve výsledcích pak bylo možné odlišit vliv zeleně, dopravy, průmyslových areálů apod. Měření bude probíhat po jeden celý rok a měřeny budou zejména látky, jež mají stanovené imisní limity dle Zákona č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší a vyhlášky č. 330/2012 Sb., o způsobu posuzování a vyhodnocení úrovně znečištění, rozsahu informování veřejnosti o úrovni znečištění a při smogových situacích.

Získané údaje pak poslouží ke zpracování rozptylových studií a zejména k aktualizaci „Akčního plánu zlepšování kvality ovzduší Brno 2020“, jež má platnost do roku 2023. Součástí bude rovněž vypracování „Posuzování vlivu na životní prostředí“, tzv. SEA, pro území Brna. Data z projektu pak bude možné využívat v rámci portálu data.brno.cz. Předmětem projektu bude rovněž srovnávací analýza vybraných nízkonákladových senzorů s cílem ověřit odchylku měření od certifikovaných stanic zejména s důrazem na potenciální zasíťování města v budoucnu.

Chystaný projekt odpovídá ambicím města v oblasti snižování emisí, k čemuž se město zavázalo v Akčním plánu pro udržitelnou energii a klima (SECAP) a stejně tak i v oblasti digitalizace při testování senzorů a správy dat. Spolupráce „město-univerzita“ pak povede k vzájemnému zkvalitnění celého projektu, který je navíc hrazen ze 100 %. Na základě výše

uvedeného se domníváme, že realizace tohoto projektu bude mít kladný dopad na vnímání města v oblasti klimatické změny, digitalizace i spolupráce s partnery. Proto město tento projekt podporuje a je do něj ochotno vstoupit jako partner. Nositeli projektu na Magistrátu města Brna bude Odbor strategického rozvoje a spolupráce (Oddělení dat, analýz a evaluací) a Odbor životního prostředí (Referát ochrany ovzduší).

Město Brno souhlasí, že se bude aktivně podílet na přípravě projektu, poskytne potřebné informace, bude se podílet na definování projektu, účastní se setkání projektové přípravy a bude respektovat daný harmonogram a termíny.

RMB doporučuje Zastupitelstvu města Brna uložit Radě města Brna v případě schválení projektu učinění nezbytných kroků k zajištění spolupráce na věcné náplni projektu, tvorbě a uplatnění výstupů projektu a poskytování adekvátní součinnosti v rámci projektu.

T: po dobu trvání projektu

Schváleno jednomyslně 11 členy.

JUDr. Vaňková	Mgr. Hladík	Bc. Kolářný	JUDr. Oliva	JUDr. Kerndl	Róbert Čuma	Ing. Fišer	Ing. Grund	RNDr. Chvátal	Ing. Kratochvíl	Mgr. Suchý
pro	pro	pro	pro	pro	pro	pro	pro	pro	pro	pro